

stichting

Calorama-Everwijn-Taets van Amerongen

Activiteitenverslag 2020 en –plan 2021

2020 Heeft zich ook bij onze stichting gekenmerkt door de coronapandemie. Hierdoor zijn tal van activiteiten en openstellingen; o.a. Open Monumentendag, Historische Rondwandelingen, Kinderkerst Wandeling helaas komen te vervallen, maar hebben we gedurende deze pandemie heel veel plezier ervaren van onze vaste en uitgebreide groep vrijwilligers wat voor ons als stichting een rijkdom is!

Groenbeheer:

In 2012 heeft de heer baron Taets van Amerongen van Renswoude door Stichting In Arcadië het Beheerplan Buitenplaats Calorama (Amersfoort 2012) laten opstellen waarin het streefbeeld voor de als rijksmonument beschermde tuin- en parkaanleg van Calorama is vastgelegd. Het beheerplan vormt het "groene testament" van de heer Baron Taets van Amerongen van Renswoude. Het doel van het beheerplan is de instandhouding van de cultuurhistorisch waardevolle aanleg. Tevens bevat het beheerplan een aantal herstelprojecten voor het herstel van historische aanleg. Het beheerplan is door de Minister van EL&I en de Minister van OCW passend verklaard voor de verzekering van het behoud van de historische tuin- en parkaanleg.

In het voorjaar van 2018 is door de Gemeente Noordwijk, het Cluster Duin- en Bollenstreek en de Stichting Calorama een overeenkomst getekend met betrekking tot de restauratie en herinrichting van de historische parkaanleg van Calorama. Met subsidie van provincie, waterschap, gemeente en een eigen bijdrage zal de restauratie van het park in de periode 2018-voorjaar 2021 gerealiseerd worden.

Uitvoering 2020

Begin 2020 zijn er om deze reden ca. 19 bomen omgezaagd en hebben we in het voorjaar m.n. rond het Jeroensveld en de Koetslaan zo'n 32 bomen aangeplant. Zijn de paden in het park verbeterd, is het pad rond de rozentuin aangevuld met zand en is het oude stenen pad naar de koude bak in ere terug gebracht. Verder zijn de grascontouren van de boomgaard bij de koude bak en onder aan de theekoepel hersteld en voorzien van nieuwe aanplant.

Ook op Landgoed Calorama is de droogte goed merkbaar. Zeker voor de aanplant van de meer dan dertig nieuwe bomen en legio struiken is het heel belangrijk om voldoende water beschikbaar te hebben. Daarom worden sinds vorig jaar sensoren gebruikt die nauwkeurig de bodemvochtigheid monitoren. Samen met het bedrijf Beacon Fields uit Noordwijk zijn op verschillende plekken in het park meerdere sensoren geplaatst. Op afstand kan via de mobiele telefoon constant de vochtigheid van de bodem bekeken worden, en dus op tijd water gegeven worden.

De Koetslaan is weer "op hoogte" gebracht en voorzien van zijn oude "slingerende" loop. Daarnaast is de Koetslaan "versmald" en zijn de bermten hierop aangepast. Tevens zijn de bermten verder gecultiveerd waardoor er weer een mooie strakke zichtlijn is ontstaan.

Rond het Koetshuis is de bestrating aangepast (versmald) en is het oude patroon weer teruggebracht. De ingang bij het Koetshuis en het pad rond het Koetshuis is verhoogd en aan beide zijden voorzien van stalen "opsluit" strips.

Eind 2020 hebben we een subsidie ontvangen om in 2021 de brug naar de menagerietuin te reconstrueren.

De vaak kwetsbare natuur op de historische buitenplaatsen en landgoederen en ook de monumentale gebouwen hebben te leiden onder die extreme verschillen in temperatuur en vochtigheid. Droogte kan ook zorgen voor verzilting van de bodem, door omhoog komen van brak grondwater. De

oorspronkelijke beplanting is hier vaak niet tegen bestand. Door droogte en daarmee samenhangende lagere grondwaterstanden kan tot slot ook schade ontstaan aan monumentale gebouwen en andere monumentale elementen: zetting of inklinking veroorzaakt scheuren in fundamenteën of muren.

Om te weten hoe de situatie is op de verschillende landgoederen en buitenplaatsen werkt de provincie Zuid-Holland in het kader van het Kennisprogramma Klimaatbestendige KBL mee aan monitoring met diverse meetpunten op verschillende locaties. Met de uitkomsten van die monitor kunnen ze op landgoederen en historische buitenplaatsen een klimaatstresstest uitvoeren en zo de knelpunten op het gebied van wateroverlast, verdroging en verzilting in kaart brengen. Hiermee kan worden onderzocht welke maatregelen waar nodig zijn om ons kwetsbare erfgoed te beschermen en te behouden.

Landgoed Calorama als voorbeeld; de informatie over de historische buitenplaats Calorama in Noordwijk in de klimaatatlas van Zuid-Holland illustreert hoe de monitor en klimaatstresstest kunnen worden toegepast.

Gebouwenbeheer:

Enkele gebouwen hebben te maken met achterstallig onderhoud. Om dit op een goede en projectmatige manier te kunnen herstellen zijn er in 2020 veel voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd. De voorbereidende werkzaamheden hadden betrekking op specialistisch onderzoek (houtconstructie, verfsystemen en pleisterwerk). O.b.v. de diverse onderzoeken is er een onderhoudsbestek geschreven en zijn er diverse prijsopstellingen aangevraagd. Medio Q1/2021 kunnen we met het groot onderhoud van het grote huis en aansluitend het Koetshuis.

Medio 2020 is, na de brand in 2019, de houtloods volledig hersteld en ligt er ook weer hardhout. Het hardhout, dat uit het eigen park komt, is door de vrijwilligers gekleefd.

Verbouwingen/onderhoud:

In 2020 is het dak van de bijkeuken vernieuwd.

Autocollectie:

De autocollectie is door de heer baron Taets van Amerongen van Renswoude ondergebracht in de stichting en dient overeenkomstig de opdracht van de heer baron Taets van Amerongen van Renswoude, blijvend deel dient uit te maken van het Landgoed. Ten behoeve van het beheer zijn enkele (onderhoud)reparaties uitgevoerd. De auto's verkeren in uitstekende staat en zullen met regelmatig onderhoud en geregeld gebruik een belangrijk onderdeel van de collectie blijven vormen. Diverse auto's uit de collectie zijn afgelopen jaar verschillende malen om niet ter beschikking gesteld.

Bestuur:

In 2020 hebben 13 Bestuursvergaderingen plaatsgevonden waarvan 5 in aanwezigheid van de Raad van Toezicht.

Het afgelopen jaar heeft er tevens een bestuurswisseling plaats gevonden. Naast een nieuwe voorzitter; de heer 't Hart; penningmeester; de heer Van der Hoeven is het bestuur uitgebreid met een vermogensbeheerder; mevrouw Wassenaar. Het dagelijks bestuur bestaande uit de heren De Jong, Ruijs en Immerseel; verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken op Calorama en op Calorama gronden.

Financiën:

In het boekjaar 2020 hebben onze beleggingen in effecten voldoende resultaat opgeleverd om de hoge kosten te dekken van het in stand houden van onze nagelaten monumenten en landerijen. Ook hebben wij onroerend goed (Gooweg 15) verworven om de toegang tot de Rozemarijnschuur te beschermen en de mogelijkheid te creëren om deze beter te exploiteren. Ons streven om ons stamvermogen geïndexeerd op niveau te houden wordt nog steeds gehaald dankzij de cumulatieve resultaten op onze beleggingen die rond de 4% liggen, een goede controle op de uitgaven en het werven van fondsen.

Vrijwilligers:

Tot ons grote genoegen hebben wij ervaren dat plaatselijke organisaties en individuen bereid zijn geheel vrijwillig samen te werken aan o.a. het onderhoud in de tuin en het park. De vrijwilligers hebben vanaf de lockdown met hart en ziel geholpen bij al het onderhoud op landgoed Calorama. De werkzaamheden bestonden onder andere uit het zagen en kloven van een aantal gekapte bomen tot openhaardhout. Er is meer dan 50 kuub verwerkt! Er zijn vuilcontainers vol kleefkruid en ander onkruid gewied. Voor de rozentuin, de sierperken rondom het grote huis en het eiland met de duiventil (en de vijver) is ook veel aandacht geweest; er is uren werk in alles gaan zitten. Op maandag 7 december werden in Noordwijk de vrijwilligersprijzen uitgedeeld. Onze vrijwilligers hebben gewonnen en kregen uit handen van de burgemeester een cheque uitgereikt!

Het is hartverwarmend hoe enthousiast en medelevend deze vrijwilligers onze stichting v.u. hun eigen kracht ondersteunen. Dankbaar zijn wij voor de inzet van onze "tuinbaas", Henk van Duijn, die onze vrijwilligers niet alleen bijstaat met hun vragen rond het onderhoudswerk in het park, maar dit jaar ook een praktische workshop rozenknippen/ -onderhoud heeft verzorgd.

Daarnaast vraagt de aansturing van de vrijwilligers ook om de inbreng van op buitenplaatsen ervaren hoveniers. De vrijwilligers waarmee op regelmatige basis wordt samengewerkt zijn Het Wellant College (deze hoveniersopleiding is nagenoeg wekelijks werkzaam op Calorama waarbij Calorama geldt als opleidings- en examenlocatie), Kunstklank, Hein Verkade, "Schoffelclub" Kunstklank, De Oude Dorpskern en nog vele anderen.

Duurzaamheid

Op Calorama is er een plan in ontwikkeling om voor wat betreft het elektragebruik energieneutraal te worden. Het bestuur had voor 2019 een budget vrijgemaakt om hier een onderzoek naar te laten verrichten. Dit onderzoek wordt medio Q2 / 2020 afgerond. O.b.v. dit onderzoek zal het bestuur verdere stappen ontwikkelen om het landgoed energieneutraal te maken.

Evenementen/openstellingen:

In het afgelopen jaar hebben door de Coronapandemie helaas minder activiteiten met kleine/grotere gezelschappen en besturen op Calorama plaatsgevonden. Bij de activiteiten die wel hebben plaats gevonden, hebben wij ons geconformeerd aan de richtlijnen van de RIVM.

Evenementen 2020

- Verkorte Kunst Klank voorstelling Zomerreis 2.0
- Bijeenkomst van de Erfgoedtafel Zuid-Holland
- Ontvangst Rotaryclub Noordwijk duin- en bollenstreek
- Vrijwilligers lunch
- Uitreiking vrijwilligersprijs Erfgoedtafel RCE
- Boekpresentatie van de heer Robert van Lid
- Opname filmpjes "De Groene Motor"

Terugkerende openstellingen en voorstellingen; Open Monumentendag, de sterfdag van St Jeroen en de hierbij behorende Ommegang op het Landgoed/Jeroensveld, de kinderkerst wandeling, historische rondwandeling hebben door de pandemie niet kunnen plaatsvinden.

Toch kan gezegd worden dat Calorama, na decennia lang afgesloten te zijn geweest voor het publiek, steeds meer in het culturele leven wordt opgenomen.

Media & Website:

In 2020 is onze website wederom "up to date" gehouden met inachtneming van de voorwaarden die gelden voor een ANBI Stichting. Alle werkzaamheden, publicaties, activiteiten ed. worden op deze site actueel in beeld gebracht. Daarnaast heeft het bestuur een Instagram en facebookaccount aangemaakt.

Interieur/aankopen/buiklenen:

De

collectie van meubels, serviezen en zilveren gebruiksvoorwerpen, die al eeuwen aan Calorama zijn verbonden, verkeren in een goede tot uitstekende staat. Enkele kleine restauraties daargelaten zijn hiervoor geen investeringen noodzakelijk.

ANBI:

De dagelijkse immateriële maatschappelijke productie van Stichting CET is substantieel maar blijkt niet uit de financiële verslaglegging / en staat los van baten en lasten. Als niet-financiële baten worden elke dag rust, ruimte, beleving, CO2 binding en biodiversiteit van flora en fauna 'geproduceerd' in onze NSW-gerangschikte bossen, natuur en landschap te Renswoude en in de parkaanleg van Calorama te Noordwijk.

De belevingswaarde van de medemens wordt mede gediend door de kwalitatieve openstelling van Calorama en de NSW-rangschikking van een aanmerkelijk deel van onze bossen, natuur en landschap te Renswoude.

Gelet op het aantal openstellingen en de culturele en educatieve activiteiten alsmede de toekomstplannen staat Calorama in de publieke belangstelling. Dit zal door het Bestuur verder zorgvuldig worden uitgebouwd met zowel wisselende activiteiten als steeds terugkerende evenementen.

Het grote voordeel van de buitenplaats Calorama is dat het een belangrijke rol heeft gespeeld in diverse perioden, zowel rond St. Jeroen als in de kruiden- en bollenteelt, beide zaken die de historie van Noordwijk-Binnen hebben bepaald.

Renswoude:

Beheersysteem

In 2019 is het digitale beheersysteem voor de NSW-gronden in Renswoude opgeleverd. Dit digitale systeem, genaamd Betula beheer, helpt het stichtingsbestuur de natuurterreinen op een goede, eenvoudige en efficiënte manier te beheren. De nadruk in het beheer ligt op het behoud en herstel van de natuurwaarden. In 2020 is het systeem verder ingevuld.

Via het beheerprogramma wordt het inplannen, bijhouden en verantwoorden van beheermaatregelen eenvoudiger. Met behulp van duidelijke kaarten en overzichtelijke tabellen is er snel inzicht in het beheer. Het beheersysteem zal tevens vanaf 2020 gebruikt gaan worden voor de verantwoording van beheersubsidies in het kader van de Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer. Naar verwachting zullen in 2021 ook de agrarische gronden in het systeem worden ingevoerd.

Monitoring

In 2018 is er in opdracht van de provincie Utrecht een flora en fauna inventarisatie uitgevoerd op landgoed Wagenveld-Daatselaar. De uitkomsten van dit onderzoek onderstrepen de grote natuurwaarden van het landgoed. Zo zijn er onder andere 16 soorten libellen aangetroffen, zes soorten sprinkhanen (waarvan van twee soorten Wagenveld-Daatselaar de enige vindplaats in de provincie Utrecht is), acht soorten vlinders, levendbarende hagedis, heidekikker, kleine watersalamander en das. Onder de flora zijn de vleesetende planten kleine zonnedauw, ronde zonnedauw, wilde gagel, akkerviooltje, waterviolier etc.. Voor een volledig overzicht zie www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/alle-onderwerpen/flora-fauna/resultaten/. De eigen monitoring wordt middels de jaarlijkse verantwoording in het kader van de Subsidieregeling Natuur- en Landschapsbeheer bijgehouden. Opvallende resultaten zijn de uitbreiding van de heide door het kleinschalig beheer, de uitbreiding van de gagelstruwelen door het jaarlijks verwijderen van opslag en de toename van de kleine en ronde zonnedauw (vermoedelijk als gevolg van de droge zomer).

Op 4 oktober 2020 is het centrale deel van het landgoed geïnventariseerd op mossen.

In het kilometerhok waarin dit deel ligt zijn eind september 2020 61 soorten mossen opgenomen Bij de inventarisatie op 4 oktober 2020 totaal zijn 52 soorten mos aangetroffen op Wagenveld. Onder de 52 waargenomen soorten zijn 15 soorten niet eerder opgegeven voor dit kilometerhok in de Nationale

Databank Flora en Fauna. De aanbevelingen uit de inventarisatie voor het beheer zijn opgenomen in de werkplan voor de komende jaren.

Heideherstel

Op landgoed Wagensveld-Daatselaar zijn sinds 2017 diverse natuurprojecten opgestart en afgelopen jaar voortgezet. Hierbij valt te denken aan: het kleinschalig en handmatig verschrallen van een met pijpenstrootje dichtgegroeid heideveld. Met het handmatig 2x per jaar maaien en afvoeren van het gras verschraalt de bodem en herstelt de heide zich boven verwachting goed en snel.

In 2019 is door Stichting Calorama-Everwijn-Taets van Amerongen gestart met het opstellen van een investeringsplan voor het herstel van een heideterrein. 2020 is gebruikt om met de provincie te overleggen en nader onderzoek te doen naar de door de provincie aangewezen bosgroeiplaatsen en oude boskernen. In 2021 zal het investeringsplan /subsidieaanvraag voor het heideherstel van ruim 2.5 hectare heide gecombineerd met het herstel van een schaapsdrijf bij de Provincie Utrecht worden ingediend

Amerikaanse vogelkers

In een aantal bosvakken is sprake van veel opslag van Amerikaanse vogelkers. De Amerikaanse vogelkers is een agressieve exoot die het zeer goed doet in Nederland en andere bomen en heesters verdringt wat leidt tot verlies natuurwaarden en biodiversiteit. In 2018 is een begin gemaakt met een vaksgewijze de prunusbestrijding. Inmiddels wordt al drie jaar met succes deze prunus bestreden. Dit zal ook in 2021 worden voortgezet.

Storm

Op 12 augustus heeft een zware storm met diverse windhozen die precies over Landgoed Wagensveld trok veel schade aangericht. Een groot aantal eiken en beuken is omgewaaid in bosvakken en houtwallen. Helaas betrof dit veel oudere (ca. 100 jaar) exemplaren. In alle percelen is de schade aanzienlijk geweest en is veel tijd en geld gaan zitten in het opruimen van de bomen en vrijmaken van wegen en paden. Ook 2021 zal nog in het teken van het opruimen van de stormschade staan.

Klimaatbos

Eind 2018 is stichting Calorama-Everwijn-Taets van Amerongen benaderd in het kader van een jubileumactie van Florius (hypotheekmerk van ABN AMRO). Florius had budget beschikbaar gesteld om te besteden aan een landgoedpilot in het kader van natuurherstel. Landgoed Wagensveld heeft zich hiervoor begin 2019 aangemeld en een projectvoorstel geschreven. IN 2020 is stichting Calorama-Everwijn-Taets van Amerongen uitgekozen uit meerdere landgoederen als het 'winnende' project voor de jubileumactie.

Het project houdt in dat op Wagensveld in 2020 ruim 1.3 ha. terrein (deels naaldhoutproductie en deels begroeid met de sterk woekerende exoot Amerikaanse vogelkers) schoon is gemaakt. In januari 2021 zal dit terrein opnieuw ingeplant worden met duurzaam klimaatbos met inheemse loofsoorten (bomen en heesters).

Bloemrijk grasland / wildakkers

Om ook de insecten en de verdere biodiversiteit verder te stimuleren zijn in 2020, wederom op Wagensveld twee akkers met bloemrijk graszaad ingezaaid. Dit zal in 2021 worden gecontinueerd. In 2020 is er specifiek op deze akkers vogels geïnventariseerd. De gegevens waren bij het opstellen van dit jaarverslag nog niet beschikbaar.

Natuurbeheer

In 2019 heeft Stichting Calorama-Everwijn-Taets van Amerongen een beheervergoeding aangevraagd voor het natuurbeheer op Landgoed Wagensveld-Daatselaar in de regeling Subsidieverordening Natuur en Landschapsbeheer (SNL). De beheervergoeding is aangevraagd voor de lopende verordening en geldt nog voor 2020 en 2021. Hiertoe is door de stichting in 2019 een individueel kwaliteitshandboek conform de normen van stichting Part-Ner (certificering particulier natuurbeheer) opgesteld. Dit kwaliteitshandboek voor Wagensveld bevat een inventarisatie van de natuurbeheertypen op de

gronden van de stichting volgens het Natuurbeheerplan van de Provincie Utrecht. In totaal betreft het 22 percelen verdeeld over 5 beheertypen (o.a. bos, heide, ven en zoete plas) met een totale oppervlakte van 39,08 ha. Per perceel zijn de beheerdoelen en beheermaatregelen vastgelegd. De stichting heeft zich aangesloten bij het Natuurcollectief Utrecht Oost. Het Natuurcollectief heeft de aanvraag verzorgd. De certificering is in 2019 in behandeling genomen. In 2020 heeft Stichting Calorama-Everwijn-Taets van Amerongen het certificaat gecertificeerd natuurbeheerder ontvangen. IN 2020 zijn een groot aantal beheermaatregelen uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek. Dit betreft onder andere eiken vrijstellen, prunusbestrijding, opslag rond vennen verwijderen etc. De werkzaamheden zijn door de stichting in samenwerking met Blaauwendraat Landschapsverzorging uitgevoerd.

Agrarisch natuurbeheer

In 2019 heeft Stichting Calorama-Everwijn-Taets van Amerongen een beheervergoeding aangevraagd voor het agrarisch natuurbeheer op Wagensveld in de regeling Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer 2017 (SNL). De beheervergoeding is aangevraagd voor de lopende verordening en geldt nog voor 2020 en 2021. De stichting heeft hiertoe een beheerovereenkomst gesloten met het Agrarisch Natuur Collectief Utrecht Oost. Het Agrarisch Natuur Collectief Utrecht Oost heeft de aanvraag verzorgd. Hiertoe is voor Wagensveld in 2019 een inventarisatie van de natuurbeheertypen op de gronden van de stichting volgens het Natuurbeheerplan van de Provincie Utrecht opgesteld. In totaal betreft het 54 verschillende agrarische landschapselementen variërend van hakhoutbosjes, solitaire bomen, knobomen, houtwallen en houtsingels. Per element zijn de beheerdoelen en beheermaatregelen vastgelegd voor de komende jaren. Agrarisch Natuur Collectief Utrecht Oost is gecertificeerd. Door de beheerovereenkomst valt Stichting Calorama -Everwijn-Taets van Amerongen onder deze certificering.

Die werkzaamheden betreffen onder andere onderhoud aan houtwallen, snoeien solitaire bomen in het landschap, afzetten knobomen etc.. De werkzaamheden zijn door de stichting in samenwerking met Blaauwendraat Landschapsverzorging uitgevoerd.

Contacten met Gemeente(n):

Een goede samenwerking met de Gemeente Noordwijk is noodzakelijk om onze doelstellingen (zie financieel beleidsplan) te kunnen realiseren. Om deze reden hecht het bestuur van de stichting aan een goede relatie met het Gemeente bestuur. Helaas is om reden van de Covid pandemie de afspraak met het Gemeente bestuur opgeschort.

Concrete actiepunten/ activiteitenplan 2021

1. Uitvoeren onderhoudsplan huis en koetshuis;
2. In Q2 afronden van de parkrestauratie;
3. Plaatsten van de in ere herstelde brug naar de menagerie tuin;
4. Plannen om de exploitatie (beperkte openstelling voor publiek en bijeenkomsten) van het gehele landgoed Calorama uit te breiden, met name het gebruik van de Rozemarijnschuur, zal worden vastgelegd in een businessplan voor de komende drie jaar en de uitvoering ter hand genomen;
5. Afplaggen grond, ca. 3 Ha, in Renswoude t.b.v. heide groei;
6. In 2021 zal naar verwachting het investeringsplan voor het herstel van een heideterrein op Landgoed Wagensveld-Daatselaar worden afgerond waarna in het najaar van 2021 het herstel van de heide met subsidie van de Provincie Utrecht zal worden uitgevoerd.

Noordwijk, 23 april 2021